

KONIK MUZEALNY
PRZEDSTAWIA

HISTORIA JAK NAMALOWANA

KARTY PRACY

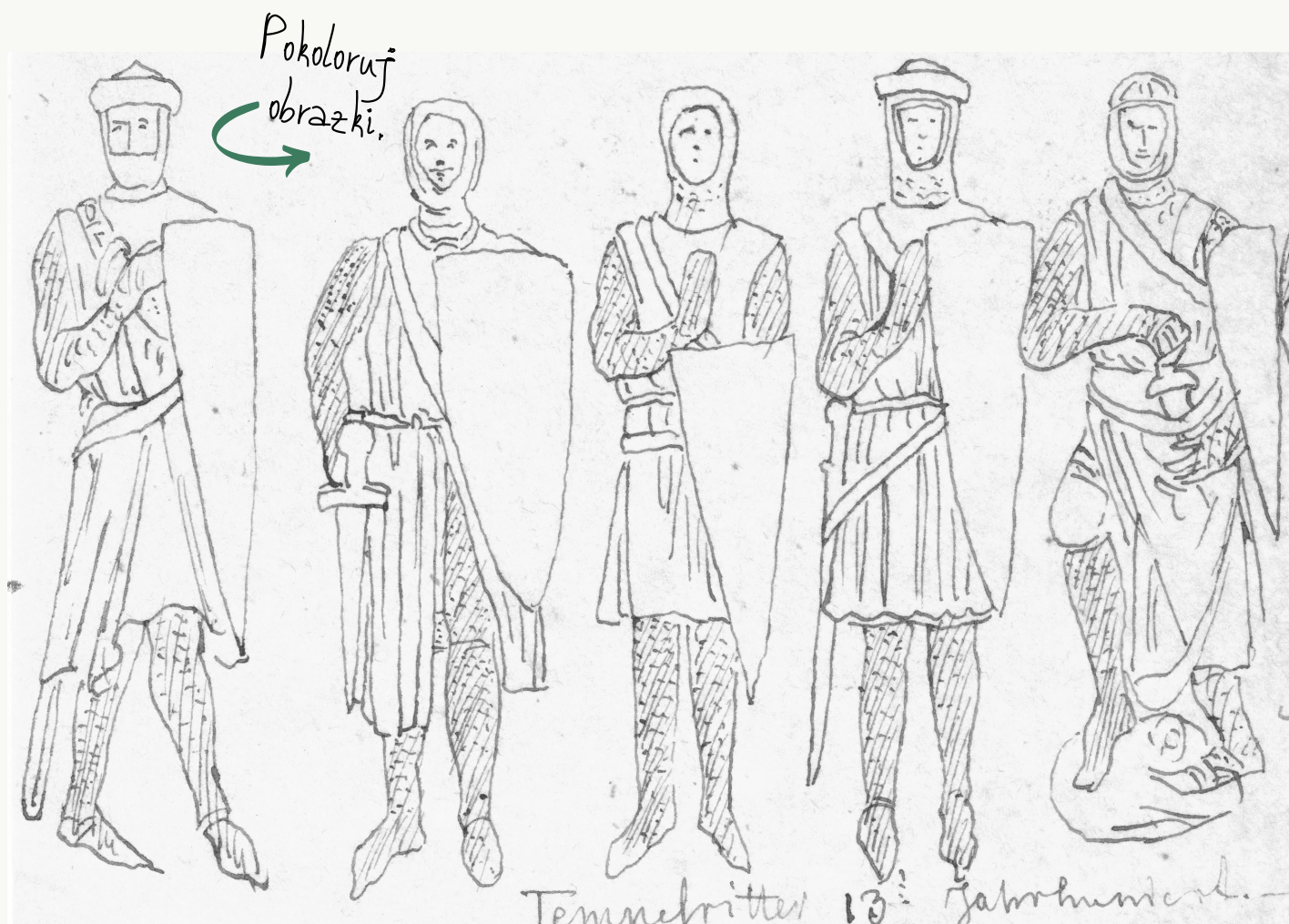
HISTORIA JAK NAMALOWANA

Z domowego zacisza dzięki wyobraźni możemy przenosić się, gdzie tylko zechcemy! Dlatego dziś zapraszamy Cię do niezwykłego domu, w którym przed laty mieszkał sam mistrz malarstwa – **Jan Matejko!** Artysta żył w czasach, kiedy Polski nie było na mapach Europy, dlatego sztuką chciał przypominać swoim rodakom o ich przeszłości. Malował głównie sceny z polskiej **historii**. Niewielu artystów potrafiło mu w tym dorównać.

Żeby osiągnąć mistrzostwo w swej dziedzinie, artysta bardzo dużo szkicował. Na **rysunkach** starał się dokładnie kopiować stroje z minionych epok, przedmioty, których używali nasi przodkowie, zbroje, w jakich walczyli odważni rycerze – wszystko po to, by jego obrazy zachwyciły każdym, nawet najdrobniejszym szczegółem.

Nasze dzisiejsze spotkanie to doskonała okazja, by poznać twórczość Matejki, oglądając jego szkice, rysunki i projekty. Zadania, które dla Ciebie przygotowaliśmy, z pewnością Ci w tym pomogą. Z łatwością rozwiążesz je w domu – wystarczy ołówek, kredki, klej, nożyczki i... trochę wyobraźni! A jeśli chcesz zobaczyć więcej dzieł mistrza Matejki, możesz wejść na stronę www.zbiory.mnk.pl i dać nura w świat sztuki!

TARCZE RYCERSKIE

Żeby lepiej poznać stroje z dawnych epok, artysta sam zgromadził ich okazałą **kolekcję**. W dawnej jadalni pana Matejki oglądać możemy na przykład stare rycerskie zbroje. Odnajdziemy je także w szkicach malarza.

Żeby osłonić się przed ciosami przeciwników, każdy rycerz potrzebował **tarczy**. Na tarczach rycerze często umieszczali swoje herby – znaki, po których można było ich poznać, kiedy ich twarz zakrywał hełm. Nawiązywały one na przykład do miejsca, w którym się urodzili lub czynów, których dokonali. Niekiedy tarczy i broni używano jako... dekoracji! Takie kompozycje, zdobiące na przykład ścianę budynku, nazywamy **panoplium**.

Zaprojektuj teraz tarcze rycerzy ze szkicu Jana Matejki. Na kolejnej stronie znajdziesz miejsce na projekt własnej tarczy. Możesz ją wyciąć i przykleić na karton, a z paska papieru dorobić jej uchwyt. A może powiesz ją w honorowym miejscu na ścianie jako własne panoplium?

Zaprojektuj swoją
tarczę.

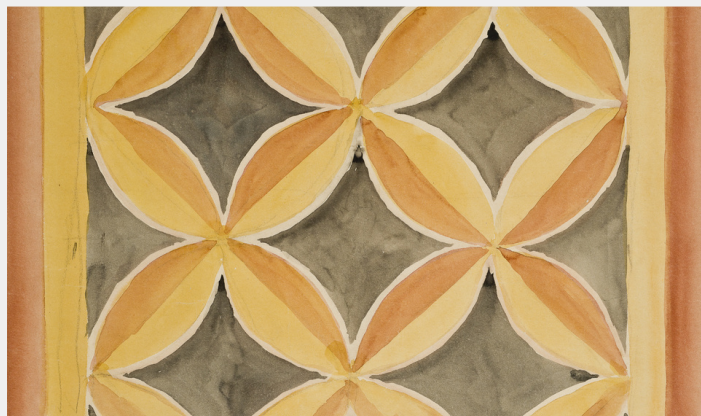
Miejsce na Twój projekt

KOLEKCJA BUTÓW

Podobno tylko szewc bez butów chodzi, dlatego w historycznej kolekcji Jana Matejki znalazło się również sporo **butów!** Jest ich dokładnie 26 i... pół pary! Skórzane trzewiki, jedwabne pantofle, drewniane chodaki... Każdy znajdzie coś dla siebie! Wciel się teraz w rolę projektanta i naszkicuj kilka par. Zaprojektuj buty dla modnej królowej, pracowitego kowala, szybkiej biegaczki i dowcipkującego błazna! A może wśród Twoich szkiców znajdzie się para dla Ciebie lub kogoś z rodziny?

POLICHROMIE

Jan Matejko był nie tylko uzdolnionym malarzem, ale także świetnie znał się na historii i **zabytkach**. Dlatego też powierzono mu niezwykle ważne zadanie – zaprojektowanie **polichromii**, czyli malowideł ściennych, do kościoła Mariackiego w Krakowie. Projekty malowideł, które zobaczyć możesz w naszym muzeum, kopiowali na ścianach kościoła uczniowie Matejki – Józef Mehoffer i Stanisław Wyspiański.

Zostań uczniem Matejki i spróbuj dokończyć wzory z projektów mistrza.

Dokończ wzór.

ANIOŁ

Na ścianach kościoła Mariackiego możemy zobaczyć również wspaniałe postaci aniołów. Ich głowy otaczają przepiękne **nimby** – złote okręgi, które mają pokazać wyjątkowy, duchowy blask. Takie nimby znaleźć można również na innych obrazach religijnych, przedstawiających na przykład świętych. (Być może zdarzyło Ci się usłyszeć, że na taki złoty okrąg mówi się „aureola”. Tak naprawdę aureola na obrazach otacza całą postać. Złoty okrąg dookoła samej głowy to właśnie nimb!) Na następnej stronie znajdziesz szkic Jana Matejki do projektu malowidła przedstawiającego anioła.

Ozdób nimb, ale pamiętaj – powinien się świecić i błyszczeć! Zastanów się, w jaki sposób nadasz mu blask. Może przyda się do tego folia aluminiowa, brokat lub sreberko po czekoladzie?

Wypełnij
dymki.

KARYKATURY

Wśród szkiców pana Matejki znajdziesz również **karykatury**, czyli zabawne, żartobliwe rysunki. Często gościły na nich zwierzęta. Jak myślisz, o czym rozmawiać mogą pies z kotem? A co na to wszystko zirytowany osioł? I na kogo on się tak złości? Zapisz swoje pomysły w komiksowych dymkach.

Karykatury Jana Matejki to nie tylko zwierzęta, ale i sceny z życia codziennego. Malarz był wspaniałym obserwatorem, zauważał zabawne sytuacje w wydarzeniach dziejących się w jego najbliższym otoczeniu. Śmiał się z min i gestów obserwowanych osób. Bardzo często w karykaturach uwieczniał swoją rodzinę lub siebie samego! Tu na przykład zobaczysz malarza z założonymi rękami i rozgniewaną miną. A jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o karykaturach Jana Matejki, możesz obejrzeć o nich krótki film! Odszukaj w serwisie YouTube film pt. **Neo w muzeo - Fellini z dawnej Floriańskiej**

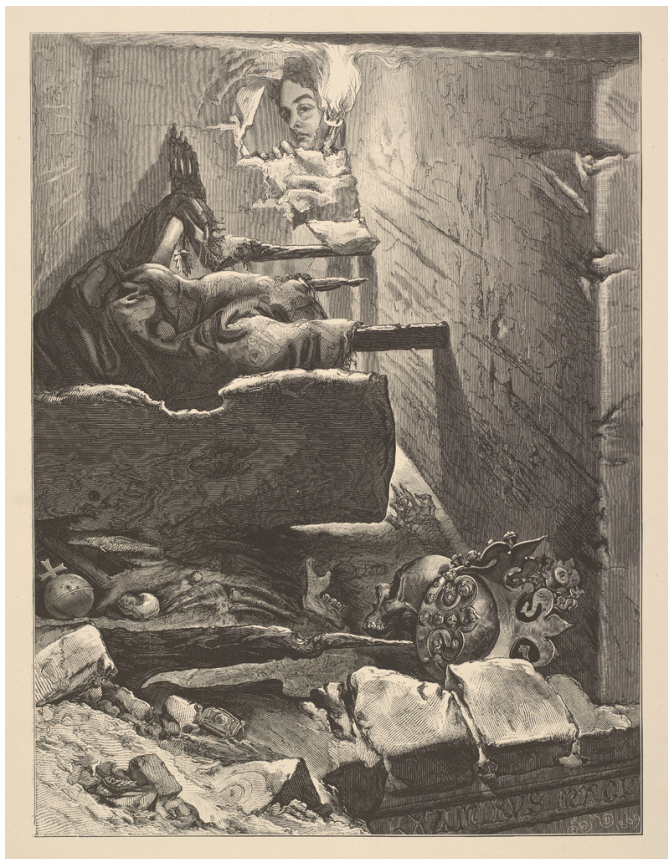
(<https://www.youtube.com/watch?v=BvCaUlkGAvU>).

Spróbuj teraz wcielić się w rolę obserwatora życia domowego i naszkicuj jakieś zabawne wydarzenie z udziałem rodziny, sąsiadów lub domowych zwierzątek!

Dorysuj karykatury.

Tutaj zapisz swoje pomysły
na ozdobienie korony.

- papierki po cukierkach

.....

- sreberka

.....

.....

.....

.....

.....

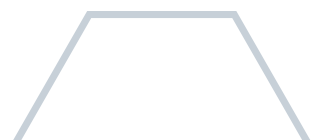
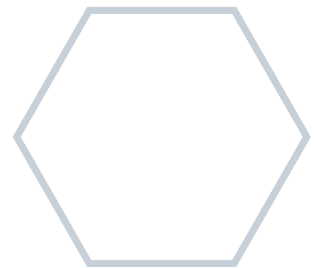
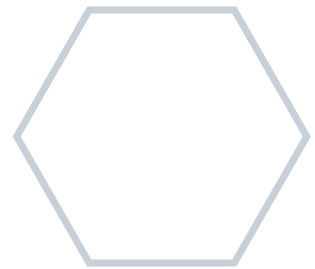
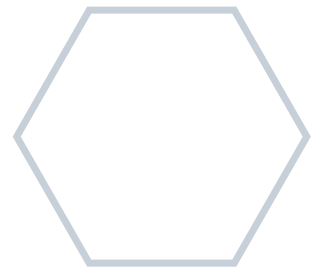
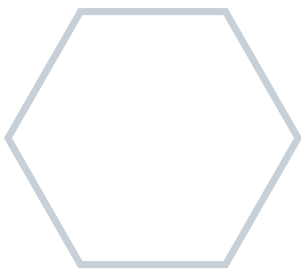
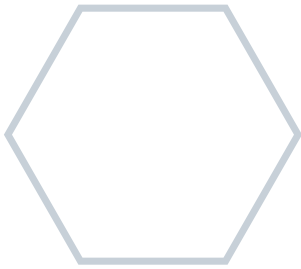
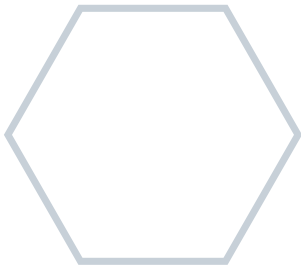
KORONA KRÓLA

Jan Matejko był również świadkiem pewnego nadzwyczajnego wydarzenia. Jako jeden z nielicznych przyglądał się **otwarceniu grobu** samego króla Kazimierza Wielkiego! Była to naprawdę doniosła chwila, którą Matejko uwiecznił na pełnym tajemnic obrazie. Poproszono go o to, by naszkicował wszystko, co znajdowało się wewnątrz sarkofagu, między innymi królewską **koronę i berto**. Kopie wykonane dzięki rysunkom artysty do dziś oglądać możemy w domu Jana Matejki.

Stwórz prawdziwie królewską koronę! Wytnij szablon i sklej lub zszyj zszywkami dwie połówki tak, by koronę dało się założyć na głowę. A żeby było to nakrycie głowy godne prawdziwego króla lub królowej, ozdób koronę błyszczącymi kamieniami szlachetnymi. Możesz wykonać je z papierków po cukierkach, sreberka, wycinków kolorowych czasopism... Jeśli masz swoje pomysły - zapisz je! Potem wybierz jeden (lub kilka z nich) i ozdób koronę.

Wytnij i ozdób obie
części korony.

Połącz je sznurkami lub
taśmą klejącą.

U

ASTRONOM

Poznajesz? To **Mikołaj Kopernik**, astronom, który ponad 450 lat temu odkrył, że Ziemia nie jest płaska, lecz okrągła, oraz to, że kręci się dookoła słońca, a nie na odwrót, jak wcześniej wierzono. Żeby dokonać tak ważnego odkrycia, Kopernik musiał długo i intensywnie wpatrywać się w niebo, dokładnie oglądać gwiazdy i analizować ich ruch. Badania z pewnością ułatwiały mu rozmaite narzędzia i sprzęty, które Matejko umieścił na obrazie.

Do malowanego szkicu wkradł się jednak pewien błąd! Jeden z przyrządów, którymi otoczony jest astronom, nie był jeszcze znany w czasach, w których żył Kopernik. Wynaleziono go później.

Sprawdź, który przyrząd zniknął z ostatecznej wersji dzieła, której kopię możesz zobaczyć powyżej. Na tej karcie ukrytych jest 6 liter, które ułożą się w jego nazwę. Spróbuj je odszukać!

KRÓL I KRÓLOWA

Przed Tobą kolejny malarski **szkic**, tym razem do obrazu przedstawiającego polskiego króla **Zygmunta Augusta** i jego ukochaną, **Barbarę Radziwiłłównę**. Królewska para ślub wzięła w tajemnicy – Barbara, chociaż była szlachcianką, nie pochodziła z najwyższych sfer. Uważano, że nie jest dobrą kandydatką na żonę dla króla. Uczucie zakochanych było jednak silniejsze niż wszelkie zakazy i po wielu sporach Barbara Radziwiłłówna została koronowana na królową Polski.

Znajdź różnice.

Początki miłość pomiędzy Janem Matejką a jego żoną, Teodorą, również były dość burzliwe. Pewnie właśnie dlatego królewska para z obrazu przypomina wyglądem artystę i jego żonę.

Znajdujący się w domu Jana Matejki szkic różni się nieco od gotowego obrazu. Porównaj go z grafiką wzorowaną na ukończonym dziele. Czy potrafisz znaleźć różnice?

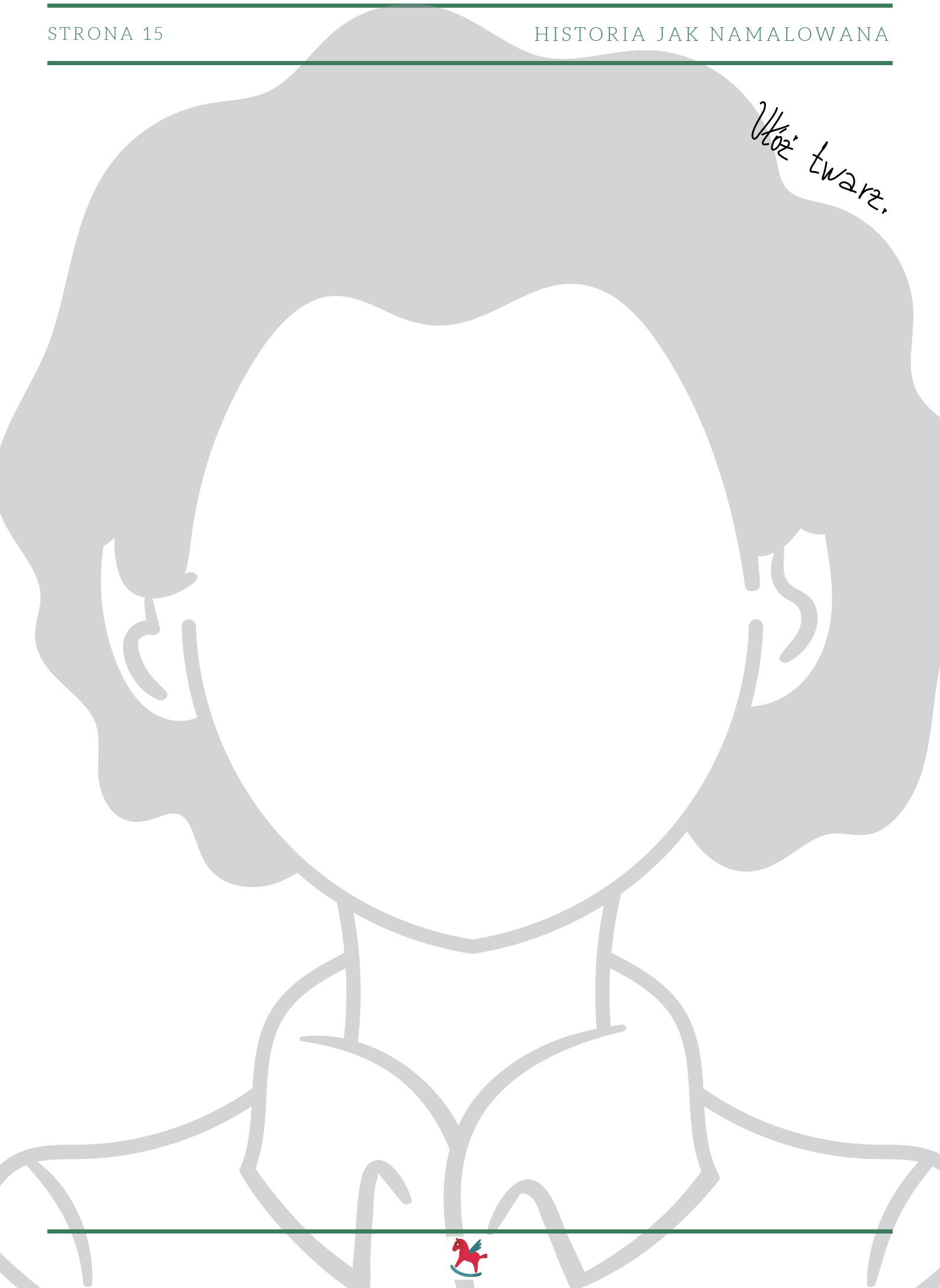
Jan Matejko był także znanym i cenionym autorem **portretów**. W mistrzowski sposób potrafił oddać na płótnie charakter każdej malowanej osobistości. Miał świetne oko do szczegółów, dzięki czemu jego portrety są żywe i wyraziste. Portretował zarówno ważnych krakowskich urzędników, jak i własną rodzinę czy znajomych artystów.

Pobaw się teraz szczegółami twarzy postaci malowanych przez mistrza Matejkę. Ułóż z nich własne portrety! Możesz wykorzystać do tego rysunek z następnej strony. A gdy w przyszłości odwiedzisz nasze muzeum, spróbuj odnaleźć obrazy, z których pochodzą fragmenty z zadania.

Wytnij kółka.

Włóż twarz.

STROJE

O tym, jak ludzie ubierali się w minionych wiekach, Jan Matejko wiedział tak wiele, że wydał o tym książkę! ***Ubiory w Polsce 1200-1795*** to album, w którym oglądać możemy grafiki pokazujące, jak zmieniała się moda wraz z biegiem czasu. Średniowieczny król, renesansowa dama dworu, barokowi muzykanci czy para szlachciców – każdy ubierał się przecież inaczej! O tym, jak szybko zmieniają się różne mody, możesz przekonać się we własnym domu. Poproś swoich opiekunów, rodziców, dziadków czy starsze rodzeństwo, żeby pokazali Ci swoje zdjęcia z młodości. Porozmawiajcie o tym, jak ubrania, które nosili kiedyś, różnią się od tych, które nosisz dziś. Przyjrzyjcie się fryzynom, dodatkom – łatwo się przekonasz, że moda zmienną jest!

Historyczną kolekcję artysty na co dzień zobaczyć możesz w domu Jana Matejki – oddziale Muzeum Narodowego w Krakowie. Mamy nadzieję, że spotkamy się tam wkrótce!

Pokoloruj
obrazki.

mladý
vino
z 16. století.

1.2.3. Neupříjemné
kostume aus
Messenau

16. Korymb

16. Konin

16. Korymb

Konin
16w.

Tatar.
16w.

10.

SPIS ILUSTRACJI

Okładka: Jan Matejko, *Karton do polichromii kościoła Mariackiego - Głowa anioła*, 1888-1891, akwarela na papierze

Jan Matejko, *Karton do polichromii kościoła Mariackiego - Główna anioła*, 1888-1891, akwarela na papierze

Strona 2: Franciszek Szymborski, *Kraków - kościół Mariacki*, 1873, drzeworyt, na podstawie rysunku Jana Matejki

Strona 3: Jan Matejko, *Skarbczyk. Sześciu rycerzy z XIII w. stojących w rzędzie*, 1855-1856, rysunek atramentem na kalce

Strona 5: Jan Matejko, *Skarbczyk. Dwaj stojący mężczyźni w strojach włoskich z XIV w., lata 50. XIX w.*, rysunek atramentem na kalce

Jan Matejko, *Studia kostiumowe - Sześć trzewików rysowanych podczas otwarcia grobów w kościele OO. Karmelitów w Wiśniczu*, 1858-1860, technika rysunkowo-malarska

Strona 6: Jan Matejko, *Karton do polichromii kościoła Mariackiego - Fryz o motywach geometrycznych*, 1889-1891, akwarela na papierze

Jan Matejko, *Karton do polichromii kościoła Mariackiego - fryz o motywach palmet ujętych w ukośne kraty*, 1889-1891, akwarela na papierze

Strona 7: Jan Matejko, *Karton do polichromii kościoła Mariackiego - Głowa anioła*, 1888-1891, akwarela na papierze

Strona 8: Jan Matejko, *Karykatura - miłość w pozie tanecznej (pies z kotem)*, 2. połowa XIX w., rysunek na papierze

Jan Matejko, *Karykatura ośła*, 2. połowa XIX w., rysunek

Strona 9: Jan Matejko, *Karykatura - scena z życia rodzinnego*, po 1879, rysunek ołówkiem

Strona 10: Jan Styfi, *Kraków, katedra - wnętrze grobu Kazimierza Wielkiego, w chwili jego otwarcia 14 czerwca 1869 roku*, 1873, drzeworyt poprzeczny, na podstawie obrazu Jana Matejki

Strona 12: Jan Matejko, *Szkic do obrazu: Astronom Kopernik, czyli rozmowa z Bogiem*, 1871, olej na tekturze

Jan Styfi, *Mikołaj Kopernik, albo rozmowa z Bogiem*, 1873, drzeworyt poprzeczny, na podstawie obrazu Jana Matejki

Strona 13: Jan Matejko, *Zygmunt August i Barbara Radziwiłłówna*, 1864, olej na płótnie

Józef Holewiński, *Zygmunt August i Barbara Radziwiłłówna na dworze Radziwiłłów w Wilnie*, 1873, drzeworyt poprzeczny, na podstawie obrazu Jana Matejki

Strona 14: Jan Matejko, *Portret Parysa Maurizio*, 1859, olej na płótnie (fragment)

Jan Matejko, *Portret chłopczyka*, 1855, olej na płótnie (fragment)

Jan Matejko, *Portret Marii Maurizio*, 1860, olej na płótnie (fragment)

Jan Matejko, *Portret Henryka Anastazego Gropplera*, 1872, olej na płótnie (fragment)

Jan Matejko, *Portret Łukasza Dobrzańskiego*, 1873, olej na desce (fragment)

Jan Matejko, *Portret Franciszka Matejki*, 1877, olej na drewnie (fragment)

Jan Matejko, *Portret Marii z Matejków Golichowskiej*, 1882, olej na kartonie (fragment)

Strona 17: Jan Matejko, *Skarbczyk. Historyczne stroje kobiece i męskie (m.in. włoskie z XVI w.)*, lata 50. XIX w., rysunek na kalce

Strona 18, 19, 20: Jan Matejko, *Skarbczyk. Zróżnicowane osoby w ubiorach z XVI w. (14 w całej postaci)*, lata 50. XIX w., rysunek na kalce

MNK
MUZEUM
NARODOWE
W KRAKOWIE

TEKST I OPRACOWANIE GRAFICZNE:
MARTYNA MAJSTEREK I WERONIKA MOSKWA
OPIEKA MERYTORYCZNA:
JAGODA GUMIŃSKA-OLEKSY, DZIAŁ EDUKACJI MNK

WSZYSTKIE ZAPREZENTOWANE DZIEŁA POCHODZĄ ZE
ZBIORÓW MUZEUM NARODOWEGO W KRAKOWIE
DOSTĘPNYCH POD ADRESEM:

ZBIORY.MNK.PL